Dodatek do „Biuletynu Kowieńskiego"

BIULETYN BAŁTYCKI
WILBI

Nr. Wilno, dnia 7 lipca 1933 r. 131.

T r e ś ć n u m e r u:

ŁOTWA.

ESTONJA.

FINLANDJA.

\- x -

ŁOTWA:1."S o c j a l d e m o k r a t s" o p a k c i e c z t e r e c h i p l a n a c h H i t l e r a ."Socjaldemokrats" Nr.139. /VII.1933/:Pakt czterech nie zawiera nic, coby można było uważać za groźbę dla państw innych. Pierwszy projekt paktu zagrażał jednak bezpośrednio małym państwom, zwłaszcza zaś państwom bałtyckim. Włochy i Niemcy podzielić się miały sferą wpływów. Włochy miały uzyskać wolne ręce na Bałkanach, zaś Niemcy nad Bałtykiem. Korytarz Polski miano zlikwidować, a Polsce dać wyjście na morze kosztem Litwy i Łotwy.

Mała Ententa i Polska sprzeciwiły się temu planowi. Jedynie naiwni Litwini wciąż jeszcze kochają Hitlera, wierząc, że z jego pomocą odzyskają Wilno.

Zakulisowe intrygi paktu czterech świadczą dobitnie o planach Rosenberga. Okoliczność, że plan Mussoliniego i Hitlera nie doszedł do skutku nie świadczy jeszcze, by plan ten miał być pogrzebany. Pozostanie on w tece Rosenberga tak długo, aż przyjdzie dogodna chwila i dojrzeje sprawa likwidacji Korytarza Polskiego, zaś Niemcy będą miały warunki do ekspansji na Wschód.

2."J a u n a k a s Z i n a s" o B e r m o n c i e ."Jaunakas Zinas" Nr.138 /VII.1933/.Art.p.t."Bermont-Awałow znowu podnosi głowę":

Podczas uroczystości berlińskich wypłynęła znów na widownię osobistość, której długi czas nie było widać na horyzoncie politycznym. Jest to dobrze znany Łotwie Bermont-Awałow. Wypłynął on ostatnio w związku ze stworzeniem organizacji rosyjskich narodowych socjalistów. Skonstatować należy, że pewne sfery berlińskie znowu szykują awanturnicze plany. Oficjalne Niemcy zachowują, przynajmniej narazie, w tej sprawie rezerwę. Sądzić przeto należy, że organizacja rosyjska, do której weszło również wielu Niemców bałtyckich, opiera się w rzeczywistości nie na narodowych socjalistach, a tylko na grupie reakcjonistów, która marzy o monarchji.

3."S o c j a l d e m o k r a t s" o n i e b e z p i e c z e ń s t w i e n i e m i e c k i e m ."Socjaldemokrats" Nr.139 /VII.1933/ Artykuł leadera partji s.d. Mendersa:

W 1917 r. Landbund niemiecki, związek przemysłowców i inne organizacje obszarników i przemysłowców utworzyły memorjał, w którym proponowały rozszerzenie granic niemieckich na wschodzie przez przyłączenie do Niemiec prowincyj bałtyckich.

Czyżby obecnie dawne straszaki znowu odżyły? Czyżby znowu rojono dalekoidące plany? Czy nie czas, by obywatele łotewscy zrozumieli, iż cała uwaga musi być zwrócona na Niemcy?

4."J a u n a k a s Z i n a s" o m n i e j s z o ś c i a c h n a r o d o w y c h ."Jaunakas Zinas" Nr.138 /VII.1933/:Jeżeli chodzi o stosunki większości z poszczególnemi mniejszościami, mniejszość niemiecka uważa, że jest tak ciasno związana z Łotwą, jak sami Łotysze. Jednak Niemcy są najzaciętszymi wrogami reformy agrarnej. Z tych tylko względów należy z rezerwą odnosić się do Niemców, gdyż nie mają oni zrozumienia dla podstawy łotewskiego życia - reformy rolnej. Ciężko

rozwijają się również stosunki z Niemcami w dziedzinie kulturalnej. Niemcy wymagają bezwzględnej autonomji w dziedzinie szkolnictwa, a posiadając ją hodują za pieniądze państwowe młodych hitlerowców.

Względy mniejwięcej tej samej natury przemawiają również za tem, by odgraniczyć się od pozostałych mniejszości: Rosjan, Polaków i Żydów. W Niemczech np. Żyd chce uchodzić za Niemca, w Rosji za Rosjanina, w Polsce za Polaka, tylko w Łotwie jest zupełnie inaczej.

Przyjaźń z Polakami kosztuje Łotyszów również drogo nietylko pod względem narodowym lecz i gospodarczym. Bilans handlowy z Polską jest zawsze dla biednej Łotwy ujemny. Przy serdecznej przyjaźni i dobrej woli mogło być zupełnie inaczej, byłoby to też i sprawiedliwiej. Nigdzie i nigdy nie chce Łotwa upośledzać swych mniejszości, jednak z wypowiedzianego powyżej wynika, że interesy gospodarcze i narodowo-państwowe wymagają zjednoczonego frontu łotewskiego. Jest to jednomyślne życzenie całego społeczeństwa łotewskiego.

Pierwiej czy później powstać jednak musi nowy rząd narodowy.

5. Pertraktacje Blodnieksa w sprawie powrotu centrum do koalicji. "Siegodnia" Nr.180. /VII.1933/: 2 lipca toczyły się układy pomiędzy premjerem Blodnieksem a leaderami Centrum demokratycznego w sprawie powrotu centrum do koalicji. Centrum wysunęło szereg postulatów, jak zredukowanie kredytów nadzwyczajnych na szkoły mniejszościowe do 26 tys. łatów, obniżenie cen na zboże, zbilansowanie budżetu do 125 milj. łatów /zamiast dzisiejszych 140 milj./, wreszcie powrotu Keninsza na stanowisko ministra Oświaty. Premjer Blodnieks oświadczył podobno, że sprawa powrotu Keninsza nie może być tematem rokowań. Premjer miał się natomiast zgodzić na zredukowanie subsydjów dla szkół mniejszościowych.

W związku z rokowaniami premjera Blodnieksa z centrum demokratycznem, odbyła się w sejmie narada wszystkich posłów z mniejszości narodowych. Uchwalono uważnie śledzić za przebiegiem rokowań Blodnieksa z centrum.

6. Żydzi łotewscy a stosunki handlowe Łotwy z Niemcami. "Siegodnia" Nr.180 /VII.1933/: W wyniku paromiesięcznych wysiłków wielka liczba kupców i przemysłowców żydowskich na Łotwie osiągnęła wybitne wyniki w zakresie przekształcenia handlu z Niemcami na handel z innemi krajami. Kupcy żydowscy żądają również, by towary ich kierowały się zagranicę nie przez porty niemieckie, a przez porty innych krajów.

7. Ograniczenie ruchu towarowego na kolejach łotewskich. "Siegodnia" Nr.181./VII.1933/: W związku z kryzysem gospodarczym skurczył się znacznie na kolejach łotewskich ruch towarowy.

8. Perspektywy eksportu masła łotewskiego do Anglji. "Siegodnia" Nr.182 /VII.1933/: W związku z istnieniem w Niemczech systemu kontyngensów, eksport masła łotewskiego do Niemiec napotyka na duże trudności. Tak np. na r.b. kontyngens dla masła łotewskiego wynosi 5.746 tonn. Ze względu na to, że Łotwa eksportowała do Niemiec w ciągu pierwszych 5-ciu miesięcy r.b. ok. 3-ch tys. tonn, staje się nieunikniona konieczność wyszukania nowych rynków zbytu. W tym względzie należy mieć na uwadze Anglję. W ciągu 12-tu lat aktywność bilansu handlowego Łotwy, wynikająca z obrotów handlowych z Anglją wyniosła 354 milj. łatów. Samo życie wskazuje na potrzebę wyzyskania rynku angielskiego dla eksportu łotewskiego.

9. Sprawa obniżenia kursu łata. "Siegodnia" Nr.182./VII.1933/: Premjer Blodnieks wygłosił niedawno przemówienie, w którem oświadczył, iż rząd dołoży wszelkich wysiłków, by nie dopuścić do obniżenia kursu łata.

ESTONJA. 1. Obniżenie odsetek od pożyczek. "Siegodnia" Nr.180./VII.1933/: Rada Banków, która proponowała obniżyć z dn.1 lipca odsetki od pożyczek o 1%, obecnie po spadku korony zdecydowała odłożyć sprawę obniżki procentów na czas nieokreślony. Mimo to rząd, stojący na stanowisku obniżki, postanowił przeprowadzić ją drogą ustawową. Odnośny projekt będzie przedłożony zebraniu narodowemu.

2. Postulaty socjalistów estońskich. "Siegodnia" Nr.180. /VII.1933/:Organ socjalistów estońskich "Rahva Sina" zamieszcza protest centralnego komitetu partji socjalistycznej przeciwko obniżeniu kursu korony. Autorzy protestu w ostrych słowach potępiają obniżkę kursu i wysuwają postulaty następujące:

1/rząd Tönissóna powinien się podać do dymisji, gdyż pozostawanie jego przy władzy poważnie zagraża gospodarce estońskiej.

2/winni być niezwłocznie zwolnieni wszyscy "bankruci" i osoby zamieszane w aferach /korupcja/;

3/winien być utworzony nowy rząd, któryby dźwigał, a nie podkopywał życie gospodarcze;

4/winne być podwyższone wszystkie płace w stopniu odpowiadającym spadkowi kursu korony;

5/winna być prowadzona najostrzejsza walka z drożyzną.

3.Obniżenie kursu korony."Esmaspäev" Nr.27./VII. 1933/:Na posiedzeniu parlamentu dn.27 czerwca zapadł wniosek obniżenia kursu korony o 35%. Koronę dostosowano do poziomu korony szwedzkiej.

Wskutek obniżenia kursu korony zapanowała w całym kraju gorączka kupowania. Komisarz cen oświadczył, że ceny towarów wyrobu krajowego pozostaną bez zmian.

Obniżenie kursu korony wywołało wielkie poruszenie tak w kołach handlowych, jak i w sferach urzędniczych, a zwłaszcza na czarnej giełdzie. O ile przedtem największy popyt miały dolary i funty angielskie, o tyle teraz poczęto się interesować guldenami holenderskiemi, polskiemi złotemi, włoskiemi lirami, łotewskiemi łatami i t.d.

Oczywiście rezultaty tych wszystkich operacyj zależały od tego, czy się przedtem wiedziało o mających nastąpić zmianach w kursie. Tak np. pewien agent w ciągu jednego dnia osiągnął zysk w wysokości 70.000 centów.

Inny znów, kupiwszy 10.000 f.szterl. przed obniżeniem kursu korony, poniósł stratę w wys.70.000 koron.

Naogół wszystkie waluty zagraniczne podrożały o 20%.

FINLANDJA: 1.Wybory do parlamentu fińskiego.Elta z 31.VI /VII.1933/:Wkrótce będą wiadome wyniki do parlamentu fińskiego. W ostatnim parlamencie, do którego wybory odbyły się 1 października 1930 r. skład partyj był następujący: "Kokoomus" /prawica/ 42 mandaty, Szwedzi - 21, postępowcy - 10, agrarjusze - 6 i t.d. W obecnych wyborach do parlamentu bierze udział znacznie więcej partyj. Niektóre z tych partyj powstały drogą secesji z partyj starych, inne zaś zorganizowały się samodzielnie. "Kokoomus" /prawica/ staje do wyborów pod popularnemi patrjotycznemi hasłami o konserwatywnym charakterze. W pierwszym rzędzie domaga się prawica reformy konstytucji. W myśl tego żądania parlament nie może mieć takiej władzy, jak dotychczas, natomiast szersze prawa mają być podzielone rządowi. Kwalifikacje posłów mają być większe. Prawo wyborcze ma być zmienione. Pozatem domaga się prawica zniesienia systemu dwójęzycznego w urzędach państwowych i samorządowych. Językiem urzędowym ma być język fiński. Tak samo w uniwersytecie ma być wprowadzony język fiński, a wyłączony język szwedzki.

Obecna konstytucja fińska ułożona była przez ludzi podlegających wpływowom partji postępowców. Nic też dziwnego, że postępowcy energicznie się sprzeciwiali radykalniejszym zmianom konstytucji. Zaznaczyć należy, że postępowcy również głoszą zasadę jednojęzyczności i sfińszczenia uniwersytetu.

Partja agrarjuszy broni interesów ludności wiejskiej. Ma ona także bardzo wyraźny charakter narodowy i stoi na stanowisku wprowadzenia fińskiego języka urzędowego.

Z innych partyj burżuazyjnych wymienić można partję ludową, której program nosi charakter raczej gospodarczy. Partja ta wysuwa żądania uregulowania kwestji odsetków, wstrzymania licytacyj i t.d.

Partja socjaldemokratów fińskich głosi program podobny do socjaldemokratów innych krajów. W sprawie języków socjaldemokraci stoją na gruncie status quo.

Partja komunistyczna w oficjalnem życiu politycznem udziału nie bierze.